

Θε να κι λοῦν οἱ μέρες
Ἄρμονικά,
Τὰ χέρια θὰ δουλεύουν
Ἐργατικά.

Κι ὅταν ὄλου τὸ βράδυ
Θε να σιωποῦν,
Κ' οἱ κόποι τῆς ἡμέρας
Θὰ ξεχαστοῦν,

Τὸ πιάνο μου μ' ἀγάπη
Θὰ τραγουδῆ,
Κι ἀτέλειωτα τραγούδια
Θὰ κλαιῖδῆ.

Κι ἀπὸ ψηλὰ τ' ἀστέρια
Στὸν οὐρανό,
Τὸ σπῆτι μου θὰ φέγγουν
Τὸ φωτεινό.

Κ' ἡ θεία τους ἡ γαλήνη
Μέσ' στήν ψυχή,
Θε νᾶναι ἡ βραδυὴ μου
Ἡ προσευχή.

ΣΤΗΝ ΠΟΔΙΑ ΜΟΥ

Μέσ' στή λευκοπλυμένη μου ποδιά
Μαζεύω τ' ἀγριολούλουδα τὰ μύρια,
Σὰ θάμα, πὸν φυτεῖν στὰ βουνά
Μὲ τὸ φεγγάρι καὶ μὲ τὰ λιοπίρια.

Μέσ' στήν ποδιὴ μου τὴν ἐργατικὴ
Μαζεύω τίς κλωστὲς καὶ τὰ μετάξια,
Νοιώθω σὰ νὰ μὲ ζῶνῃ προκοπῆ,
Μιά δέσποινα μοῦ φαίνομαι παντάξια.

Κι αὐτὴ μου ἡ παιχιδιάρικη ποδιά
Πόσες φορὲς στὸ δροσερὸν ἀγέρα,
Σὰν ἔπρεξα μὲ τὰ μαλλιά λυτά,
Κυμάτιζε σὰν προκοπῆς πυτιέρα!

Μὲ τὴν παρηγορήτρα μου ποδιά
Πόσες φορὲς τὰ δάκρυα ἔχω σφουγγίσει!
Τὸ πρόσωπο μοῦ χάιδευσ ἀπαλά,
Σὰ νᾶθελε νὰ μὲ παρηγορήσει.

Κι ἀκόμα ἕναν καιρό, κάποιον καιρό,
Μέσ' στή λευκὴ, λευκότετη ποδιά μου,
Ποιὸς ξέρει, ἂν μὲ τραγουδοῖ σιγανό,
Ἀὐτὸ θάχω νανοῦρσει τὰ παιδιά μου;
Γενεῖν.

ΜΕΛΙΠΩ

ΣΑΜΟΘΡΑΚΗ*

(ΤΟ ΝΗΣΙ)

ΠΑΛΙΑΠΟΛΗ

Εἶναι ἄνθρωποι καὶ φυλὲς καὶ πολιτισμοὶ πρὸς περὶ ἑνὸς χωρὶς ν' ἀφήσουν χνάρια πίσω τους. Καὶ ἄλλοι πρὸς βλέπει ὁ στερνὸς ὁ ἄνθρωπος τὴ ζωὴ τους στὰ ἔργα πρὸς ἀπόμειναν ἀπὸ τὸν καιρὸ τους—εἴτε ξεχρηλωμένα ἐρεῖπια, εἴτε σπασμένα ἀγάλματα, εἴτε κομματιασμένα βιβλία.

Κάθε πόλη δὲν ἔχει καὶ παλιάπολη ἢ Χώρα στή Σαμοθράκη ἔχει τὴν Παλιάπολὴ τῆς.

Ἐκεῖ βλέπω ναῶν μαρμαρένιων καὶ χιτριῶν χαλάσματα, γκρεμισμένα τείχη, πέτρες κομμάτια καὶ μάρμαρα μεγάλα καὶ μικρὰ μὲ γράμματα καὶ δίχως γράμματα, μορφὲς εἰδῶλων κομματιασμένων καὶ παραμορφωμένων, καὶ ἕνα λιμάνι χωσμένο ἀπὸ τίς καταβασίες τῶν ποταμιῶν. Καὶ παντοῦ μέσ' στὰ ἐρεῖπια φυτρῶν ἀγριλιές, πρινάκια καὶ χόρτα σὰ νὰ πασιζοῦν νὰ τὰ ἀποσκηπάζουν. Καὶ βλέπω ἐκεῖ τὴν ἱστορία τῶν ἀνθρώπων, τὸν ἐρχομὸ τους στὸ νησί γιὰ νὰ γλυτώσουν τὸν καιρὸ τοῦ μεγάλου κατακλυσμοῦ, τὴν ἐγκατάστασίν τους καὶ τὴν ἐπίσκεψιν τῶν θεῶν πρὸς τοὺς φανέρωσαν μιὰ θρησκεία καὶ τοὺς ξεμυστηρέυτηκαν τὰ μυστήρια. Καὶ ἦρθαν οἱ Πελασγοὶ καὶ πέρασαν καὶ ἦρθαν ἔπειτα οἱ Ἕλληνες.

Ἄλλοι οἱ μεγάλοι ἥρωες πέρασαν ἀπὸ τὸ νησί καὶ ἔμειναν γιὰ νὰ μνηθοῦν στὰ μυστήρια, ὁ Ἰάσωνας, οἱ Διόσκουροι, ὁ Ἡρακλῆς, ὁ Ὀρφέας, ὁ Ὀδυσσεύς καὶ ὁ Ἀγαμέμνωνας. Οἱ ποιητὲς λέγουν πῶς οἱ Ἀργοναῦτες πρὸς τοὺς ἔδερνε ἄγρια τρικυμῖα ἔταξαν, κατὰ τὴ συμβουλὴ τοῦ Ὀρφέα, νὰ πιάσουν στὸ νησί καὶ τὴν ἴδια ὄρα ἢ τρικυμῖα ἔπεσε. Οἱ Μεγάλοι θεοὶ τῆς Σαμοθράκης ὄρριζον τὸς ἀγέρηδες καὶ τίς μπόρες καὶ γλυτόνουν τοὺς ναυτικούς ἀπὸ τίς θαλασσοφουρτούνες. Καὶ τότε οἱ Ἀργοναῦτες ἔκαναν πανιὰ κατὰ τὸ νησί καὶ νύχτα βγήκαν ὄξω, πῆγαν στὰ μυστήρια καὶ ἐκνάδαλαν πανιὰ κατὰ τὸ πέ-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸν ἀρ. 155.

λαγο σίγουροι πὰ πῶς τὸ ταξίδι ἢ τὸς ἔρθει ἐξ-
ξιά. Στὸ νησί καὶ ὁ Κάδμος ἦρθε καὶ πῆγε στήν τε-
λετή, στὰ μυστήρια. Ἐκεῖ ἡ τύχη τὸ ἔφερε καὶ
γνώρισε τὴν Ἀρμονία καὶ τὴν πῆρε γυναῖκα, τὴ θυ-
γατέρα τοῦ Δία. Στὴ χαρὰ φανερώθηκαν καὶ οἱ θεοὶ
καὶ ὁ καθένας τοὺς ἔδωσε καὶ ἀπὸ ἕνα δῶρο, ὁ Ἄ-
πόλλωνας ἔπαψε τὴν κιθάρα καὶ οἱ Μούσες τοὺς αὐ-
λοῦς. Μιά μέρα ὁ Ποσειδῶνας, χαλιασμένος μὲ τὸ
Δία, βγήκε ἀπὸ τὴ θάλασσα καὶ ἀνέβηκε στήν κο-
ρυφὴ τοῦ νησιοῦ καὶ ἀπὸ καὶ τὸν πόλεμο κῦταξε
πρὸς εἶχαν στήσαι ἀναμεταξύ τους οἱ Τρῶες καὶ οἱ
Ἀχαιοὶ, καὶ ἔτρεψε ὄλο τὸ νησί ἀπὸ τὸ θεῖκό του
βᾶρος.

Αὐτὰ καὶ ἄλλα δηγοῦνταν μὲ περηφάνεια οἱ νη-
σιώτες τὸν καιρὸ ἐκεῖνο, οἱ κάττοι τῆς Παλιάπο-
λης, οἱ Πελασγοὶ, τοῦ Δία οἱ ἀπόγονοι, καὶ ἀπ' αὐ-
τοὺς τᾶμαθαν καὶ οἱ Ἕλληνες πρὸς κατοίκησαν στή
Σαμοθράκη ἀργότερα.

Ἦρθε καὶ ὁ Ἡρόδοτος, ἐκεῖνος πρὸς εἶδε τόπους
καὶ ἄλλους τόπους, καὶ πῆγε στὰ μυστήρια. Στὴν
ἱστορία του γράφει γι' αὐτὰ σὰ νὰ ἤξερε κάτι πρὸς
δὲ θέλησε νὰ τὸ φανερώσει. Ἐκεῖνοι ἔμωσ πρὸς ἦταν
μνημένοι καταλάβαιναν τί ἔνοσούσε. Ὅλοι τοὺς ὡς
τόσο πέθαναν χωρὶς νὰ μᾶς ξηγήσουν τίποτε.

Τέσσερεις ἦταν, καθὼς φαίνεται, οἱ Μεγάλοι
θεοὶ, οἱ Κάθειροι τῆς Σαμοθράκης, καὶ τὰ ὀνόματά
τους Ἀξίερος, Ἀξίόκερα, Ἀξίόκερος καὶ Κάσμι-
λος. Ποιοὶ ἦταν αὐτοὶ οἱ θεοὶ σύμφωνα μὲ τὴν πε-
λασγικὴ ἀντίληψιν δὲν ξέρει κανεὶς, ἀλλὰ ἀπὸ τοὺς
Ἕλληνες ἐρμηνεύονταν ἢ φανερόνουνταν σ' αὐτοὺς
σὰν τὴν Διμήτρα, τὴν Περσεφόνη, τὸν Ἄδην καὶ τὸν
Ἑρμῆ, καὶ ἄλλοτε πάλι σὰν ἄλλους συγγενικούς
θεοὺς. Τὰ ἀγάλματα τοῦ Σκόπα πρὸς ἔστειλε κά-
ποιος βασιλεὺς γιὰ νὰ στηθοῦν στή Σαμοθράκη πα-
ράστασαν τὴν Ἀφροδίτη, τὸ Φαίθωνα καὶ τὸν
Πόθο. Στὴν Ἀθήνα ἦταν οἱ Κάθειροι θεοὶ ἢ δαιμόνιοι
τῆς φωτιᾶς καὶ ὁ Ἡρακλῆς ἕνας ἀπ' αὐτοῦς. Ἰσως
ἢ πρώτη μορφή τῶν Μεγάλων Θεῶν νὰ ἦταν ἡ Γῆ
καὶ ὁ Οὐρανὸς τὸ ἀνότατο ζευγάρι, τὸ πρῶτο ταίρι,
καὶ ἱερέας τοὺς ἦ Ἑρμῆς. Ποιὸς μπορεῖ νὰ ξέρει;
Μὰ καὶ μὲ τί δικαίωμα γυρεύουν οἱ τωρινοὶ ἄνθρω-
ποι νὰ ξεσκαλίξουν τὴν ὑπόστασιν καὶ νὰ ξεσκηπά-
σουν τὰ μυστήρια τῶν μεγάλων θεῶν; Ἡ ἀδικρι-
σία τῶν ἀνθρώπων δὲ λέγεται. Τί ἔλλεπαν ἢ τί ἔ-
καναν οἱ μνημένοι, εἶναι σὰ μᾶς ἀδιάφορο. Ὅμως
ἔτι ξέρουμε θὰ τὸ ποῦμε. Ἦταν, φαίνεται, δύο βαθ-
μοὶ στή μύτην καὶ δύο λογίων οἱ μνημένοι «μύ-

ΠΕΤΡΟΥ ΨΗΛΟΡΕΙΘΗ

ΣΠΑΣΜΕΝΕΣ ΨΥΧΕΣ*

— Εἶμαι ὁ Ρήγας Φεραίος μιὰς μεγάλης Πνευ-
ματικῆς Ἐπανάστασης! Ὁρμίζεστε;

Μιά κολώνα γέλοια ὑψώθηκε κ' ὕστερα ἔσπασε
καὶ σκόρπισε, σὰν γκρεμοτάκισμα χιλιάδων ἀπα-
νεσάλλων ποτηριῶν. Ἡ φωνὴ ξαναφώνισε πρὸς δυνατά:

— Ὁρμίζεστε;

Ἡ καρδιά τῆς Χρυσούλας πιάστηκε κ' ἔσφιγγε
τὸ μαντηλάκι τῆς ἀπάνω στὸ στόμα γιὰ νὰ μὴ
τὴν ἀποπάρουν οἱ λυγμοί.

— Θε μου! Θε μου!

Καὶ φεύγανε τραγᾶτοι καὶ ζητούσανε σαστισμέ-
νοι νὰ βροῦνε τὴν ὀξώπορτα. Πίσω τὰ γέλοια τῶν
πρόστυχων καὶ πραχτικῶν φρομάζανε.

Ἀνάμεσά τους ὁ Κορραῆς τρὸς κῦταξε ἀπελπι-
σμένος.

Εἶναι ἄρχε οἱ νέσι αὐτοὶ οἱ Ἕλληνες, θλιβερά
ἀπομεινάρια τῆς Φυλῆς, ξεφυστίδια δέντρου σαπη-

*) Ἡ ἀρχὴ στὸ 355 φύλλο.

μένου ἀπὸ τὰ πολλὰ γερατειὰ καὶ σακατεμένο ἀπὸ
τοὺς πολλοὺς ξυλοκόπους, ἢ εἶναι βάρβαροι ἀκόμα, μὲ
χοντρὲς ἀνατολίτικες ψυχές, πρὸς τίς θολώνουνε ὡς
τώρα ξένα ἀκαθάρτα αἱμάτια καὶ πολυκαίρινη σκλα-
βιά; Στὰ λαχανοπαζάρα τῶν ψυχῶν τους, δὲν ἀν-
θίζει κανένα δῆντρο μπλὲ. Ὁ νοῦς τους, γεμάτος
παλιομαχαλάδες ὅπου κωλοσέρνουνται καὶ ζητιανο-
κυλιούνται οἱ πρόστυχοι καὶ γκρεμοτάκισμα ἀντίλη-
ψες τῆς ζωῆς. Πίσω ἀπὸ τὰ φράκα τους τὰ καλο-
σιδερωμένα μαυρολογᾶ ἢ λερὴ ἀρβανίτικη φουστα
νέλλα καὶ κάτω ἀπὸ τ' ἀψηλὰ καπέλλα τους ἀρ-
γοσαλεύει ἢ σκοῦφια τοῦ λιάνη μὲ τὰ λιγδωμένα
ζόμπλια καὶ ἀπὸ τίς μύτες τῶ λουστρινέλιων παπου-
τσιῶν τους ξετροπώνει δλοκαίνουργια παρδαλὴ ἢ
φούντα τοῦ ἀθάνατου τσαρουχοῦ!

Μιά ἀγανάκτησιν καὶ μιὰ περιφρόνησιν σὰν τρι-
κυμῖα, ἔσπασε στὰ στήθια τοῦ Ὁρέστη. Τοῦ ἦρθε
νὰ δαγκώσει τὰ χέρια του, νὰ σπάσει τίποτε, νὰ
φωνάξει ἀπὸ τὸ θυμό.

— Ὁρέστη μου, Ὁρέστη μου, ἀφνέ τους.

Ἡ πρώτη του ὑποσυνειδητὴ δρμὴ εἶτανε πάλι
τὸ βαθύ αἰσθητικὸ τῶν πρωτόγονων ἀνθρώπων,
νὰ ρηχτεῖ ἀπάνω τους μὲ τὰ χέρια, καὶ μὲ τὸ
κορμὶ καὶ μὲ τὸ κεφάλι, καὶ νὰ τοὺς ἀναποδογυ-

ρίσει ἀνάσκελα καὶ νὰ πατήσει ἀπάνω τους τὸ γό-
νατό του καὶ νὰ ρῆξει στὸ ἐγὼ του σπαρταριστὴ τὴ
γλυκότετη ἡδονὴ πρὸς νοιώθιυνε τ' ἀρπαχτικά καὶ
σαρκοβόρα ζῶα, ὅταν ἔχουν μνημένα τὰ νύχια τους
μέσα στὸ ζεστὸ κορμάκι τοῦ ἔχτροῦ... Ὅ, τι βαθιὰ
στὴν ψυχὴ του, προγονικὸ καὶ ἀπολίτιστο, ληθαργικὰ
κοιμότανε, ἀνεκτινάχτηκε καὶ ζύπνησε ἀθάνατο καὶ
παντοδύναμο. Τὰ χέρια τοῦ Ὁρέστη σφιχτήκανε,
καὶ τὸ ἀπάνω χεῖλι του τρεμοῦλιαζε κ' ἔδειχνε τὰ
δόντι του πρὸς τὸ δεξὸ πλάι καὶ τὰ μάτια του
γεμίσανε ἀπὸ ἀναλαμπές κίτρινες.

Ἐνα ἀνακούλωμα τῆς ψυχῆς ἀτραποδιαβατά-
ρικο κ' ὕστερα ὄλα ξεθωριάσανε καὶ σβήσανε, ἕνα
ἄγριο καὶ ὁμορφότατο τέντωμα ὄλου τοῦ ὄργανισμοῦ
κ' ὕστερα, στή στιγμή ὁ μαρμαζῶνος πολιτισμὸς κω-
λοσύρθηκε καὶ τὰ εὐνοῦχισε ὄλα κ' ἢ ἀνυπόταχτη
δρμὴ νταντουλιασ κ' ἔκλινε καὶ τὰ χεῖλια τοῦ Ὁ-
ρέστη καὶ τὰ μάτια κ' ἢ ψυχὴ σκλαβώθηκαν ἀπὸ
τὸ ἡλίθιο ἐξευτελισμένο χαμόγελο τῆς ἀνήμπορης
περιφρόνησης.

— Τιποτένιοι... τιποτένιοι.

Ψιθύρισε κ' ἱκανοποίησε τὸν ξεθυμασμένο θυμὸ
του. Κ' ὕστερα στράφηκε πρὸς τὴν Χρυσούλα, πρὸς
τρεμάμενη περιμένε παραμέρα κάποιου ξέσπασμα ὄρ-

σταί» και «μύσται εὐσεβείς» και είχαν για σημάδια και φυλαχτά ένα στεφάνι από έλιά και μία ταινία πορφύρη που τή φορούσαν στο κεφάλι. Ήταν τύχαιναν σε μεγάλο κίνδυνο, γιατί τοῦτο τοῦλάχιστο είναι βέβαιον ότι τοὺς μυημένους, αλλά και μόνο αὐτούς, τοὺς γλυτώνουν οἱ Μεγάλοι Θεοὶ από τοὺς πύδ τρανοὺς κινδύνους, από τὸν πνιγμὸ και από τὴν πείνα. Και ἄλλο ένα είναι: βέβαιον, ότι ἔσται μαθαίνουσαν τὰ μυστήρια γίνονται εὐσεβεστεροί, δικαιότεροι και καλύτεροι από τὸν ἑαυτὸ τους. Ἡ μύηση δὲ γινόταν σε μιὰ μονάχα ἐποχὴ τοῦ χρόνου. Ἄλλὰ ἂν γίνονταν τὸν καιρὸ τῆς μεγάλης και ἱερῆς τελετῆς στήν πύδ μεγάλη ζέστη τοῦ καλοκαιριοῦ, ἦταν ἱερώτερη. Ἀπὸ τὰ τέλη τοῦ Ἀλωνάρη ὡς τὴν ἀρχὴ τοῦ Τρυγητῆ κάθε χρόνο γινόταν τὸ μεγάλο πανηγύρι τῶν Μεγάλων Θεῶν. «Θεωρίες» ἱερῆς ἔρχονταν τότε ἀπὸ ἀμέτρητες ἑλληνικὲς πολιτείες στή Σαμοθράκη, νὰ προσκυνήσουν. Ἀργότερα και ἡ Ρώμη ἔστειλε τὴ θεωρίαν τῆς στο προσκύνημα. Οἱ ἱερωμένοι τῶν Μεγάλων Θεῶν που λέγονταν Σάοι χόρευαν τότε ἀρματωμένοι μυστηριώδικους χοροὺς σὺν Κορύθαντες με μουσικὲς ἀπὸ αὐλοὺς και τύμπανα. Τί ἦταν στίς τελετὲς «τὰ δρώμενα» και «τὰ λεγόμενα» πάλι κανεὶς δὲν ξέρει. Τὰ λόγια που ἔλεγαν στὰ μυστήρια και τὰ ὀνόματα ἦταν πελασγικά, ἀπὸ μιὰ γλώσσα που μιλοῦνταν στὸ νησί ἀπὸ τοὺς νησιώτες ἀκόμα και ἀφοῦ χάθηκαν οἱ Πελασγοί. Ἀπὸ τοὺς ἱερωμένους ἕνας που ἔκανε τὴν τελετὴ τοῦ καθαρισμοῦ λεγόταν. Κόης και ξομολογοῦσε κείνους που πῆγαιναν νὰ μυηθοῦν. Αὐτὸς ρώτησε τὸ Αὐσαντρο νὰ τοῦ μολογήσει τὸ μεγαλύτερο κακούργημά του: —Σὺ γιὰ οἱ Θεοὶ τὸ ἀπαιτοῦν, ρώτησε ὁ Σπαρτιάτης.

— Οἱ Θεοὶ, ἀποκρίθηκε ὁ Κόης.

— Τραβήξου λοιπὸν ἐσὺ ἄς με ρωτήσουν αὐτοὶ και θὰ τοὺς πῶ τὴν ἀλήθειαν.

Και ὁ Ἀντακίδης ἄμα τὸν ρώτησε τὸ ἴδιον πρᾶμα ὁ Κόης, ἀποκρίθηκε μονάχα: «Οἱ Θεοὶ τὸ ξέρουν».

Στὸν Πελοποννησιακὸ πόλεμο τὰ μυστήρια τῶν Καβείρων ἦταν ἑκουσμένα στὸ Πανελλήνιο, σ' Εὐρώπη και Ἀσία, σὺν τὰ Ἐλευσίνεια μυστήρια. Ὁ Ἀριστοφάνης τὰ ἀναφέρει. Σπαρτιάτες πηγαίνουσαν νὰ μυηθοῦν. Και οἱ Ἀθηναῖοι πηγαίνουσαν, γιατί κι αὐτοὶ σέβονταν και λατρεύουσαν τοὺς Καβείρους. Στίς κατηγορίες που ἔκαμαν τοῦ Διαγόρα είναι σημειωμένη κοντὰ κοντὰ ἡ ἀσέβεια γιὰ τὰ μυστήρια τῆς

Σαμοθράκης και τὸ φανέρωμά τους σὲ ἀμύητους ἀνθρώπους, και ἡ ἀσέβεια γιὰ τὰ Ἐλευσίνεια μυστήρια. Στὸν καιρὸ τῶν Μακεδόνων ἡ φήμη τῶν Καβείρων ὄλο και ἀπλώνεται. Ὁ Φίλιππος στή Σαμοθράκη γνώρισε τὴν Ὀλυμπιάδα και τὴν ἐρωτεύτηκε. Εἶχαν βρεθῆ ἔκει και οἱ δύο τους στὰ μυστήρια και ἀπὸ τὴ γνωριμία και τὸν ἐρωτᾶ τους γεννήθηκε ἀνθρώπος ξεχωριστὸς στήν οἰκουμένη, ὁ Ἀλέξαντρος. Ὁ Δημήτριος ὁ Πολιορκητῆς νικά τοὺς ἄλλους Μακεδόνες και στήνει τὴ Νίκην στήν Παλιάπολη ἀντίκρου στή Μακεδονία, γιὰ φοβέρα. Ὁ Λυσίμαχος γίνονται μονάχος του προστάτης τῶν ἱερῶν τῆς Σαμοθράκης και τὰ κυβερνάει αὐτὸς. Ἡ Ἀρσινόη Φιλᾶδελφος στή Σαμοθράκη φεύγει: γιὰ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὸν Πτολεμαῖο Κερκυνὸ που ἔσφαξε τοὺς γιουὺς τῆς, και χάζει και ἀφιερώνει στοὺς Μεγάλους Θεοὺς ἕνα πολὺ ὀμορφο στρογγυλο χίτριον που τὰ θεμέλιά του φαίνονται ἀκόμα στήν Παλιάπολη. Ἐκεὶ και ὁ Περσέας, ὁ τελευταῖος βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, νικημένος στή μάχη τῆς Πύδνας ἀπὸ τοὺς φοβεροὺς Ρωμαίους, ζυγεὶ ἄσυλο. Και ὁ Πτολεμαῖος Φιλομήτωρ φεύγει ἔκει με τοὺς θησαυροὺς του ἀφοῦ νικήθηκε ἀπὸ τὸν Ἀντίοχο. Τὸ νησί ἦταν ἄσυλο γιὰ κάθε κατατρεγμένο, ἔξω ἂν ἦταν κακούργος. Ὁ Ἀγῆσαντρος, στρατηγὸς τοῦ Περσέα, ἔφυγε μαζί του στή Σαμοθράκη γιὰ νὰ γλυτώσει ἀπὸ τὰ χέρια τῶν Ρωμαίων. Ἐκεὶ ὅμως ὁ Ρωμαῖος Ἀτίλιος που βρισκόταν στή Σαμοθράκη γιὰ τὰ μυστήρια τὸν κατηγοροῦσε πὺς θὰ μόλευε τὸ ἱερὸν τῶν Μεγάλων Θεῶν ἡ παρουσία του, γιατί εἶχε σκοτώσει τὸν Εὐμένη κοντὰ στὸ βωμὸ τοῦ Ἀπόλλωνα στοὺς Δελφοὺς: τὸν κάλεσε λοιπὸν τὸ ἱερὸ δικαστήριον τοῦ τόπου που δικάζε ὄρους ἔφευγαν στή Σαμοθράκη και ἦταν φονιάδες. Φοβούμενος πὺς θὰ ἀποδειχτεὶ φονιάς τοῦ Εὐμένη προσπάθησε νὰ φύγει, μα ὁ Περσέας, γιὰ νὰ μὴ ἀνκαλυφθῆ και ἡ δική του συνοχή πρόσταξε και τὸν θανάτωσαν. Κι αὐτὸς ὅμως τότε κατηγορήθηκε γιὰ φόνο και τὸν ἐπίασαν τέλος οἱ Ρωμαῖοι και τὸν πῆγαν σκλάβο στή Ρώμη, —τὸν τελευταῖο βασιλεὺς τῆς Μακεδονίας, και τὸν πέμπεσαν.

Ὅλοι σέβονταν τὰ ἱερὰ τῆς Σαμοθράκης. Ἀπὸ τὸν Ἀλέξαντρο ὡς τὸν Αὐγουστο δύο μονάχα φορὲς τόλμησαν ἀνθρώποι νὰ τὰ παραβιάσουν, και τὴ μιὰ φορὰ ἦταν πειρατὲς τὸν καιρὸ που γίνονταν ὁ Μιθιδρατικός πόλεμος: ρῆμαξαν τὰ ἱερὰ και πῆραν στολίδια που ἔξιζαν χίλια τάλαντα. Και ἦταν τὸν

καιρὸ ἐκεῖνο τὰ προσκυνήματα τῆς Σαμοθράκης παρά ποτε καλλίτερα στολισμένα.

Τῆς ἐποχῆς ἐκείνης ποιητὲς και μυθογράφοι γράφουσαν γιὰ τοὺς Καβείρους τῆς Σαμοθράκης, ὁ Καλλίμαχος, ὁ Ἀπολλώνιος ὁ Ρέδιος, ὁ Μνασέας ἀπὸ τὰ Πάταρα και ἄλλοι. Ἄλλοι πάλι γράφουσαν εἰδικὰ συγγράμματα και δηγοῦνται κάθε παράδοση και τὴν ἱστορίαν ὄλη τοῦ νησιοῦ, ὁ Καλλίστρατος, ὁ Πολέμωνας και ὁ Ἰδομενέας.

Ἦρθε ὁ καιρὸς τῶν Ρωμαίων και ἡ Σαμοθράκη ἔγινε και γι' αὐτοὺς ἐθνικὸ προσκύνημα, γιατί οἱ ἱερωμένοι τῶν Καβείρων με σκοπὸ πολιτικὸ ἔλεγαν μ' ἐπιμονὴ πὺς οἱ Πενάτες τῆς Ρώμης ἦταν κῆτο οἱ ἴδιοι οἱ θεοὶ τῆς Σαμοθράκης και ότι τοὺς ἔφερε ἀπὸ τὴ Σαμοθράκη στήν Τροία ὁ Δάρδανος και ἀπὸ κε στή Ρώμη ὁ Αἰνείας. Ἀμέτρητοι είναι οἱ Ρωμαῖοι προσκυνητὲς στὰ ἱερὰ τῶν Μεγάλων Θεῶν και οἱ ἐπίσημοι Ρωμαῖοι καλλίτερα είχαν νὰ μυηθοῦσαν στή Σαμοθράκη παρά στὰ Ἐλευσίνεια. Ὁ Μάρκελλος ἀφιέρωσε πλούσια δῶρα, ζωγραφιὲς και ἀγάλματα παρμένα ἀπὸ τὸ ρῆμαγμα τῶν Συρακουσῶν. Λένε πὺς εἶχε μυηθῆ και ὁ Κικέρωνας. Ὁ Βοκόνιος τὸν καιρὸ τῆς ἐπιστρατείας τοῦ Λούκουλλου ἐνάντια στὸ Μιθριδάτη, ἀργαπόρησε τόσο στή Σαμοθράκη γιὰ νὰ δῆ τὴ χρονιάτικη μεγάλη τελετὴ και νὰ μάθη τὰ μυστήρια, που με τὴν ἀργητὰ αὐτὴ ὁ βασιλεὺς τοῦ Πόντου κατάφερε και ἔξφυγε.

Στὰ 18 μετὰ τὸ Χριστὸ ὁ Γερμανικὸς σκόπευε νὰ πάγει νὰ μυηθῆ, μα ἡ κακοκαιρία και οἱ μανιασμένοι ἀνεμοὶ τὸν ἐμπόδισαν νὰ πατήσει τὸ πόδι του στὸ νησί. Ὁ Διδάκιος ἀναφέρει πὺς στὸν καιρὸ του ἀκόμα γίνονταν ταχτικά τὰ μυστήρια τῆς Σαμοθράκης.

Ἄντρες, γυναῖκες και παιδιὰ, αἰῶνες ἔτρεχαν στή Σαμοθράκη νὰ μάθουσαν τὸ μυστικὸ τῶν Μεγάλων Θεῶν, και νὰ μπορούσαν με τὴ βοήθειά τους νὰ ἀσφαλιστοῦσαν γιὰ πάντα ἀπὸ κάθε ἀφανισμό.

Ἦταν στή Σαμοθράκη και τὸ μαντεῖο τῶν Καβείρων και ἄλλων θεῶν ἱερὰ. Σὲ μιὰ ἀπὸ τῆς ἀμέτρητες σηλιῆς τοῦ νησιοῦ, στὸ Ζηρῶνιον ἄντρον ἀφιερωμένο στήν Ἐκάτη, θυσιάζουσαν μυστικά τὴ νύχτα σκύλους στὴ θεά. Οἱ νησιώτες λάτρευαν και φανερὰ τὴ Δήμητρα στὸ λιμάνι κοντὰ που λεγόταν Δημήτριος λιμῆν, και τὸν Ἑρμῆ Σάο ἡ Σῶκο, και τὸ Δία στίς ψηλὲς κορφὲς τοῦ νησιοῦ,

γῆς και τὴν πῆρε ἀπὸ τὸ χεῖρ κ' εἶπε: «Πάμε, Χρυσούλα! Νὰ φύγομε! Νὰ φύγομε!

VI

Τὰ γέλοια κ' οἱ φωνὲς δὲν τοὺς φάνανε πιὰ. Ὁ καιρὸς εἶχε καλοσυνέσει κι αὐτὸς. Τὸ σύμφερον ὄλο εἶχε χυθεὶ στὴ γῆς και τὰ δέντρα νιολοιμένα φαντάζουσαν τώρα πύδ δυνατὰ και πύδ πράσινα κι ἀνασαιναν ἀναπνέοντες ἔτσι βαθιὰ τὴ χαρὰ τῆς ζωῆς. Ἐνοιωθες, βογγοκυλοῦσε μέσα τους βουίζοντας ὁ χυμὸς ὄλης τῆς γῆς, λὲς κ' εἶσαν ὠριμα κορμιὰ γυναικῶν που ὀρθώνουσαν: ὕστερα ἀπὸ τὴν ἠδονὴ που σκεμένα ἀκόμα ἀπὸ τὸν ἴδρον και τὰ στήθια τους χορτασμένα τραντάζουσαν ἀπὸ τὴν ἀνυπόταχτη χαρὰ.

Στὸ βάθος, ἀνάμεσα στὰ δέντρα, ἕνας πέπλος νυφικός ἀπὸ μπλε κι ἄσπρο διάφανο τοῦλι, ἀραιὸ κυματοῦσε. Κι ἀπὸ τὴ γῆς ἀνέβηκε λαγνότατη και πλατωθεῖς τὸν κόσμο κι ἀναστατώνει σύντριχα τὰ πύδ κρυφὰ και πρωτόγονα ἐνστιχτα τῆς σάρκας, ἡ βροσιὰ μυρωδιὰ, ἡ ἀβόσταχτη, που ἀναδίνουσαν τὰ χῶματα ὕστερα ἀπὸ τίς μεγάλες μύρες.

Τραχημένη ἡ Χρυσούλα ἀπ' ὄλες αὐτὲς τίς ὀρμὲς και τίς φωνὲς τῶν χωμάτων βιαζότανε νὰ γυ-

ρίσει στὴ γαλήνη τοῦ σπιτιοῦ:

(Ἦ! νὰ ξεπλώσω, νὰ ξεπλώσω στὸ κριβάτι μου, νὰ ζεστοτυλιχτῶ, νᾶναι κλεισμένα τὰ παράθυρα, κλειστὲς κ' οἱ πόρτες, νὰ μὴ ἀκούω τίποτα, νὰ μὴ βλέπω τίποτα και νᾶρθει ὁ ὕπνος, ὁ ὕπνος νὰ πέσει ἀπάνω μου νὰ με σκεπάσει, τὰ σεντόνια.

Τὰ χρώματα κ' οἱ μυρωδιὲς τῆς γῆς με πονοῦνε, μέσα μου ζυπνοῦνε ὀλόκληρον δίχτι ἀπὸ πλοκαμοὺς ἀνατριχίλας και ντρέπομαι και κοκκινίζω.

Ἦ! πότε νὰ πάμε σπῆτι, νὰ σφίγγω ἀπάνω στὰ στήθια μου τὰ χέρια τοῦ Ὁρέστη νὰ μὴ φοβοῦμαι τίποτα και νὰ ξεπλώσω και νὰ κοιμηθῶ... Ἦ! ὕπνε! ὕπνε!)

Εἶχανε φτάσει πιὰ στήν ὀξώπορτα τοῦ νεροταφείου, ὅταν ἄξαφνα θωροῦνε νᾶρχεται ἀπὸ τὴν ἄκρη τοῦ δρόμου κι ὡς νὰ τὸ δοῦνε νὰ βρισκεται μουγγρίζοντας μπροστὰ τους, ἕνα αὐτοκίνητο—(σὰ σὲ ὄνειρο, σὰ σὲ ὄνειρο, τᾶβλεπε αὐτὰ ἡ Χρυσούλα).

Ὁ λακὲς κατέβηκε κι ἀνοιξε τὴν πορτίτσα, ἕνα πόδι μικρούλιον, καμαρωτὸ, φάνηκε, ἀστραγάλοι πορευόταντο μέσα ἀπὸ τίς τρυπητὲς μεταξόμαυρες κάλτσες, ἕνα σὺν ἀνοιγόκλεισμα τρομαγμένων ματιῶν γοργοφανερωμὰ παδιοῦ—ἀπὸ τὰ γοργοφανερω-

ματα ἐκεῖνα που δὲν ἀφήνουσαν τὰ κορμιὰ τῶν ἐφήβων νὰ ἠτυχάσουσαν ὄλη τὴ νύχτα—κ' εἶπειτα τὸ φροῦ φροῦ τοῦ μεταξένιου μαύρου φουτανιοῦ, που τὰ σκέπασε ὄλο—ἀγκυλιάζοντάς τα.

Ὁ Ὁρέστης τινάχτηκε δύο τρία βήματα μπροστὰ, τὸ κορμί του ὄλο ἔτρεμε. Δὲν πρόφτασε νὰ σκεφτεῖ, δὲν πρόφτασε νὰ φωνάξει: «Ὁρέστη» ἡ Χρυσούλα. Ἦθελε, μα δὲν μπορούσε και θάσπεφε ἂν δὲν τὴν ἐπίανε ἀπὸ τὸ χεῖρ ὁ Ποργίας.

Ἀκκοῦμπησε στὸν τοῖχο κ' ἔσφιγγε τὰ χέρια τῆς: τὸ ένα με τ' ἄλλο και τὰ νύχια τῆς κερφώνοντανε στὴ σάρκα τῆς και τὰ μάτια τῆς ὀλονοιγμένα κυτάζουσαν—ὦ! νὰ σκύψει, νὰ κᾶμει δύο δίπλες: τὸ κορμί τῆς και με τὸ κεφάλι μπροστὰ νὰ χυθεὶ και νὰ ξεφύγει, μα δὲν μπορούσε. Εἶτανε ριζωμένη στὸ χῶμα, ἀκκομπισμένη σύγκορμα, σὺν περιπλοκάδα, ἀπᾶνω στὸν τοῖχο τοῦ νεροταφείου και κύταζε...

(Μὴν εἶταν ὄνειρο; μὴν εἶταν ὄνειρο; Ὅλα περνοῦσαν ἀπὸ τὰ μάτια τῆς ἀνάια κι ἀπόκοσμα και θαιπά—ὦ! νὰ μπορούσε νὰ μετακινήσει και ν' ἀλαφρώσει ἀπὸ τ' ὄνειρο τὸ μολυβῆνιο που θᾶπερτε ἀπὸ τὰ φύλλα κάποιος καταρκεμένης συκιάς!)

Εἶτανε, λέει, στὸ νεροταφεῖο Μονπαρνὰς με τὸν

τὸν πρόγονο τῶν ντόπιων κατοίκων καὶ τῶν ἡρώων ποὺ τοὺς φανέρωσαν τὰ μυστήρια.

Ἀπ' αὐτὰ οἱ τωρινοὶ νησιώτες τίποτε δὲ θυμοῦνται, τὰ ξέχασαν ὀλίγερα ὄλα. Καὶ τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν τὰ ρίξανε στὰ καμίνια καὶ τὰκαμαν ἀσβέστη γιὰ τὰ σπίτια τους.

(Ἀκολουθεῖ)

ΙΔΑΣ

ἈΝΟΙΧΤΟ ΓΡΑΜΜΑ ΣΤΟΝ ΚΥΡΙΟ Γ. ΧΑΣΙΩΤΗ

Κύριε,

Μοῦ κάματε τὴν τιμὴ νὰ μοῦ στείλετε τὸ βιβλίον σας «Ἡ Γλῶσσα τοῦ Ἑλλήνου», χωρὶς ἄλλο γιὰ νὰ μὲ τραβήξετε μὲ τὸ μέρος τῆς καθαρεύουσας ποὺ διαλαλεῖτε, καὶ μπορεῖ μαζί καὶ γιὰ νὰ μοῦ δώσετε ἀφορμὴ νὰ τιμῶσω καθὼς τοῦς πρέπει ὄλα ὅσα ἀνφέρετε στὸ βιβλίον σας ποὺ εἶναι τόσο σωστὰ καὶ μὲ τόση δεξιότητὴ τὰ μεταχειρίζεστε.

Σὰς εὐχαριστῶ γιὰ τὸ χάρισμα. Ἄν καὶ δὲν εὐτύχησα νὰπολλάψω ἀπὸ κεῖνον τοὺς καρπούς ποὺ ἐλπίζετε, πάντα μοῦ κίνησε ζωνὴ τὴ φροντίδα καὶ μὲ φώτισε ἀπάνου σὲ κάποια συζητητικὰ συστήματα ποὺ μοῦ εἶναι κάπως ἀσυνήθιστα.

Τὸ διάβασμα τοῦ βιβλίου σας μοῦ προξένησε κάποια ξαφνίσματα πολὺ πολὺ παράξενα. Ἐμαθα χωρὶς νὰ τὸ περιμένω πὼς ἡ καθαρεύουσα εἶναι ἡ κοινὴ γλῶσσα, ἰννοσημένη, φυσικὰ, καὶ μιλημένη ἀπὸ τοὺς Ἑλληνας ὅλους τοὺς καλοκαθερμένους. Ἰσαμε τὰ τώρα φανταζόμενα—πλανημένοι ἀπὸ κακοὺς συγγραφιάδες, πὼς, ἔξαφνα, οἱ τύποι ὁ βασιλεὺς, τοῦ βοσιλέως, τοῖς βοσιλεῦσιν, εἶναι τύποι μιᾶς νεκρῆς γλώσσας, ποὺ μαθαίνεται στὸ σχολεῖο: μὰ πὼς μέσα στὸ σπίτι λένε ὁ βασιλιάς, τοῦ βασιλιά, στοὺς βοσιλιάδες· ὁμοια καὶ σ' ἐμὰς ἐδῶ· στὸ σχολεῖο μαθαίνουμε νὰ κλίνουμε *res publica, rei publicae* λατινικὰ· μὰ γαλλικὰ ὅμως γράφουμε *la république*. Ἐμαθα πὼς τὸ πρόγραμμα τοῦ Βηλαρά δὲν εἶτανε τὸ ἴδιο μὲ τὸ πρόγραμμα τοῦ Ψυχάρη, πὼς ὁ «Θάνατος τοῦ Παλληκαρίου» τοῦ Παλαμά εἶναι ποίημα, γραμμένο σὲ ἀκανόνιστὴ γλῶσσα, πὼς ὁ Κορνήλιος καὶ ὁ Ρακίνας κάμανε ποιήματα στὸ εἶδος τῆς Βατραχομουμαχίας, καὶ ἄλλα πρά-

ματα, ἕνα σωρὸ, καινούρια, ποὺ φέραν ἀνακάτωμα στὶς γνώμες μου τὶς πρωτινές.

Τὸ εὐτύχημα εἶναι ποὺ θυμήθηκα πὼς εἶχα διαβάσει τὸ «Θάνατος τοῦ Παλληκαρίου» σὲ λαμπρὸ πεζὸ λόγο, τὴν ἐξυπνὴ καὶ διασκεδαστικὴ καταδίκη τῆς καθαρεύουσας μέσα στὸ Βηλαρά, καὶ πὼς μέσα στὰ ἔργα τοῦ Κορνήλιου καὶ τοῦ Ρακίνα δὲν εἶχα βρῆ τὸ παραμικρὸ σημάδι ἀπὸ τὴ Βατραχομουμαχία. Τότε ἄρχισα νὰ ὑποπτεύω πὼς δὲν εἶσατε σωστὰ πληροφορημένοι καὶ πὼς τὰ ἐπιχειρήματά σας δὲ θὰ εἶχαν ἐπιστημονικὴ ἀξία.

Κι ἀπὸ τὴν ὑποψία πέρασα στὴ βεβαιότητα δταν εἶδα μὲ τί τρόπο μεταφράζετε καὶ ξηγάτ' ἕνα κομματι ἀπὸ τὸ ἄρθρο μου γιὰ τὰ «Γράμματα» τοῦ Παλαμά. Ἐγραψα: «Ἡ γλωσσικὴ προπαγάντα τοῦ Μιστράλ καὶ τῶν ἄλλων Φελίμπρηδων εἶναι δουλειὰ ἀντιδραστικὴ τοῦ Ψυχάρη καὶ τῶ δημοτικιστῶν εἶναι δουλειὰ προδευτικὴ». Μεταφράζετε: «Ἡ προπαγάνδα τοῦ Μιστράλ καὶ τῶν Φελίβρων δὲν εἶναι ἔργον ἀντιδράσεως...» Αὐτὰ τὸ δὲν ἀριστουργηματικὰ δείχνει τὴν καλὴ σας πίστη· μόνο ἕνα ψεγάδι ἔχει, πὼς ἐκφράζει τὸ ἀντίθετο ἐκείνου ποὺ λέει τὸ κείμενο.

Μὰ καὶ τὸ νόημα ποὺ δίνετε τοῦ κομματιοῦ μου δὲν εἶναι λιγότερο ἐξυπνο ἀπὸ τὴ μεταφρασὴ του. Βλέπω μολαταῦτα πὼς δὲν εἶναι περιττὸ νὰ σὰς πῶ καὶ ὁ ἴδιος τί ἰννοῶ· τοῦλάχιστον ἡ δική μου ἡ ἐξήγησι θάξῃ τὴν ἀξία πὼς εἶναι ἡ αὐθεντικὴ. Ἦθελα νὰ πῶ καὶ εἶπα πὼς ἡ προσπάθειά τῶν *Fr-libres* γιὰ τὴν ἀνάστασι τῆς προδιγγραμῆς γλώσσας εἶναι ἀνώφελη, ἂν ἔχῃ θλιβερὴ, γιὰτὶ ὁ σκοπὸς τῆς εἶναι νὰ ἐγκαταστήσῃ μέσα στὴ Γαλλία μιὰ ἐπικίντυνη διγλωσσία, ἐκεῖ ποὺ τῶ δημοτικιστῶν ἡ ἐπιχειρήσι εἶναι χρῆσιμο ἔργο καὶ ἀπαραίτητο, γιὰτὶ σκοπὸ τῆς ἔχει τὴν κατάργησι τῆς τερατώδικης διγλωσσίας ποὺ ρημάζει τὴν Ἑλλάδα καὶ τὴν ἐπίσημη καθιέρωσι τῆς μόνης καὶ ἀληθινῆς ἰθνηκῆς γλώσσας, τῆς δημοτικῆς, ποὺ ἐσεῖς, τόσο φίνα, μαλαιρῆ τὴ λέτε.

Ἐκρινα, κύριε, καλὸ νὰ σας δώσω τὶς ἐξήγησις σας τοῦτες μὲ τὴ βεβαίωσι τῆς ξεχωριστῆς μου ὑπόληψης

EUGENE CLÉMENT

Γ. Γ. Διαβάστε καλὰ τὸνομά μου, καθὼς τὸρ-θογράφω. Κι ἂν ἀκόμα θελήσετε νὰ καταγίνετε μ' ἐμένα, θὰ μὲ ὑποχρεώσετε νὰ μὴ μὲ ξαναπῆτε *Κλερμάν*.

Ἄρεστη καὶ τὸ Γοργία. Καὶ στεκότανε στὸ κατώφλι. Κι ὄρμησε μὲς ἀπὸ τὴ θολοῦρα πέρα τοῦ ἀτέλειωτου δρόμου ἕνα αὐτοκίνητο καὶ ὡς τὴν εἶδε, ἔρθε καὶ σταθῆκε μουγκρίζοντας μπροστὰ τῆς. Ἡ πορτίτσα του ἀνοίξε καὶ νευρικὰ καὶ χλωμὴ πῆδησε κάτω—Θέ μου! μὴ δὲν εἶναι ὄνειρο;—Ἐκείνη, ἡ Ἄλλη, ἡ Νόρα! ἡ Νόρα!

Ὅλο τὸ κορμὶ τῆς Χρυσούλας σείσθηκε, ὡς ἕνας λυγμὸς ὄλο. Ἄνοιξε τὰ μάτια τῆς τὰ μεγαλωμένα ἀπὸ τὸν τρόμο καὶ κύταξε. Ὡ! εἶταν Ἐκείνη! Ἐκείνη!—πότε ἦρθε, πότε πάλι γύρισε, θὰ τῆς τότε ξεναπάρει γιὰ πάντα, γιὰ πάντα τώρα. Μέσα στὰ χέρια τῆς Μοίρας δὲ βλέπω τίποτα πιά λευκὸ, τίποτα πιά λευκὸ γιὰ Σένα, Χρυσούλα!... Ὡ! πὼς πετιοῦνται ξανά ἀπὸ τ' ἀνταρμένα βῆθη τοῦ ὀρίζοντα, σύγγεγο βαρὶ καὶ ἀτέλειωτο ἀπὸ ἀρίφνητα κοράκια, οἱ μαῦρες-μαῦρες νύχτες πάλι!..

— Μὴν κάνετε ἔτσι... Πὼς τρέμετε;.. Μὴν τρέμετε... Ἦσαν χάσατε... τῆς ἔλεγε καὶ τῆς ξανάλεγε ὁ Γοργίας καὶ τῆς χάδευε τὸ χέρι.

Κ' ἐκείνη τὸν κύταξε ξαφνισμένη πὼς βρέθηκε κοντὰ τῆς, τί τρέχει, ποὺ εἶτανε;

— Δὲν τρέμω... Δὲν ἔχω τίποτα... Εἶμαι ἡσυχῆ... Γιατὶ νὰ τρέμω; Βλέπετε, δὲν τρέμω.

Κ' ἔτρεμε ὄλη. Καὶ κύταξε. Κύταξε τὸν Ὀρέστη ποὺ χλωμὸς προχωροῦσε...προχωροῦσε... Ἄ! καὶ νᾶειταν μπορετὸ νὰ τὸνε σταματήσῃ, μὰ δὲν μποροῦσε, τὰ γόνάτα τῆς εἶσαν λυμένα καὶ ἂν δὲν ἀκουμποῦσε στὸν τοῖχο θάπεφτε. Ὅλη τῆς ἡ δύναμι εἶτανε μαζεμένη στὰ μάτια καὶ ἔβλεπε. Ὅλα τὰ ἔβλεπε. Ἐκείνη εἶχε σταθεῖ μπροστὰ στὸ αὐτοκίνητό τῆς καὶ τὸν περιμένε. Καὶ χαμογελοῦσε. Τὸ κορμὶ τῆς μ' ὄλη του τὴ λιγνότη καὶ μ' ὄλη του τὴ χλωμάδα, φαινότανε εὐπὺς ἀσταλοδύναμο καὶ ἀχόρταγο καὶ τὰ μάτια τῆς τ' ἀγέλαστα ποὺ τὰ βαθιοπερικύκλωνε ἕνα μεγάλο γαλάζιο στεφάνι—καίγανε. Τὸ πρόσωπό τῆς ὄλο—ρόδο χλωμὸ πὺ τὸ ξεχνούδιταν καὶ τὸ χαρήκανε χέρια πολλὰ καὶ ὄπου ξεχνυχτήσαν καὶ πνιγῆκανε, ἀπὸ τὸ πιπίλισμα τὸ πολὺ, ἀρίφνητα μελισσολόγια. Εἶχε τὴν κουρασμένη χάρη τὴν πολύξερη, ποὺ ἔχουνε τὰ χεῖλια τὰ πολυφιλημένα καὶ τὰ μάτια τὰ πολυαγρυπνημένα καὶ τὰ χέρια τὰ διάφανα, ποὺ εἶναι πάντα λιγωμένα ἀπὸ τὶς πολλὲς ἀνάμνησις.

Εἶτανε ἀσάλευτη καὶ χαμογελοῦσε. Ὁ Ὀρέστης ἔσκυψε καὶ τῆς φίλησε τὸ γαντωμένο χέρι καὶ ἀνοιγοκλείσανε τὰ χεῖλια του.
— Τί νὰ 'πε; Τί νὰ 'πε;

Ο ΝΟΥΜΑΣ,

ΒΓΑΙΝΕΙ ΚΑΘΕ ΚΕΡΙΑΚΗ

ΣΥΝΤΡΟΜΗ ΧΡΟΝΙΑΤΙΚΗ

Γιὰ τὴν Ἀθήνα ἀρ. 8.—Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες ἀρ.

Γιὰ τὸ Ἐξωτερικὸ ἀρ. χρ. 10.

Γιὰ τὶς Ἐπαρχίες δεχόμεστε καὶ τρίμηνας (2 ἀρ. τὴν τρίμηνα) συντρομῆς.

Κανένας δὲ γράφεται συντρομητῆς ἢ δὲ στείλει μπροστὰ τὴ συντρομὴ του.

10 λεπτὰ τὸ φύλλο λεπτὰ 16

Τὰ περασμένα φύλλα τοῦ Νουμά πουλιοῦνται στὸ γραφεῖο μας στὴ διπλὴ τιμῆ.

ΒΡΙΣΚΕΤΑΙ. Στὰ κιοσκία (Σύνταγμα, Ὁμόνοια Ἐθν. Τράπεζα Ἰπ. Οἰκονομικῶν, Σταθμὸς Τροχιδρόμου (Ἀκαδημία), Βουλῆ, Σταθμὸς ὑπόγειου Σιδηρόδρομου (Ὁμόνοια), στὸ κιοσκί Γιαννοπούλου (Χαυτεῖα), στὰ βιβλιοπωλεῖα Ἐθίας· Γ. Κολάρου καὶ Σακέτιου (ἀντίκρου στὴ Βουλῆ).

Στὴν Κέρκυρα, Πάτρα καὶ Βόλο, στὰ Πραχτορεῖα τῶν Ἐφημεριδῶν, στὸν Πύργο στὸ βιβλιοπωλεῖο τοῦ κ. Κ. Βαρουξῆ.

ΠΑΡΑΓΡΑΦΑΚΙΑ

Τὸ συλλαλητήριον—Ἐπαναστάσι μὲ καθαρεύουσα—Ὅλοι ἐπαναστάτες!—Γιὰ τὴν παιδεία μας—Οἰκονομικὴ μεταρρυθμίσι.

ΣΕΜΝΑ, ἴδουχα, σοβαρά, ἐπιδιδητικά, Ἐγγλέζικα, καὶ δὲ θυμοῦμαστε πιά πὼς ἀλλιώτικα τὰ εἶπανε, τὰ συλλαλητήρια ποὺ γινῆκανε κ' ἐδῶ καὶ στὶς Ἐπαρχίες τὴ Δευτέρα. Καὶ τοὺς ταυριάζουσε ὄλα αὐτὰ τὰ ἐπίθετα. Ἄν τὰ λέγανε μάλιστα ἀντικομματικὰ συλλαλητήρια, τὸ ἴπιθετο δὲν τοὺς ταίριαζε περισσότερο, ἀφοῦ οἱ σάνιδες, οἱ κομματιοῦρες, τὰ ξελαργγιδάματα καὶ ὄλα τὰ παρόμοια πυρομαχικά, ποὺ ἀστράφτουσε καὶ βροντοῦνε σὲ κάθε κομματικὸ συλλαλητήριον, στὰ συλλαλητήρια τῆς Δευτέρας εἶχανε μείνει στὶς πολεμικῆς ἀποθῆκες τους.

Τὰ συλλαλητήρια λοιπὸν πιτύχανε, ἀφοῦ γινῆκανε εἰρηνικά, ὄπως τὰχανε προοκεδιάσει. Γιὰ νὰ πιτύχει τώρα καὶ ὁ σκοπὸς τους, πρέπει κείνοι ποὺ λάβανε μέρος σ' αὐτὰ νὰ μὴ θαρρῆσουν πὼς πάει πιά, τέλειωσε ἡ δουλιὰ τους, καὶ πὼς μποροῦνε ἀπὸ δῶ καὶ ὄμπρὸς νὰ ξεκουράζονται πᾶνω στὶς δάφνες τους. Τὸ ἐναντίον, πρέπει νὰν τὸ νιώσουν πὼς ἀπὸ δῶ καὶ ὄμπρὸς ἀρχίζει ἡ δουλιὰ τους, γιὰτὶ ἕνα συλλαλητήριον ξεχνιέται γλῆγορα καὶ περνάει στὴν

Ἡ Χρυσούλα δὲν μπόρεσε ν' ἀκούσει. Πὼς μιλοῦσαν ἔτσι, Θεέ μου! Ἡ Χρυσούλα κύταξε, ὄλη τῆς ἡ ψυχὴ μαζεῦθηκε στὰ μάτια τῆς καὶ ἀποκρεμάστηκε σὰ δάκρυο στὰ ματόκλαδά τῆς καὶ κύταξε: Τὰ μάτια τοῦ Ὀρέστη ὄλανοιγμένα μὲ τρόπο καὶ λαχτάρα, σὰ νὰ σκύδανε στὴν ἄκρη πανώριου γυριμοῦ. Τὰ μάτια Ἐκείνης, πεσιμένα ἀπάνου του τόνε τρυπούσανε ἀγέλαστα καὶ σκληρὰ καὶ τὸ πόδι τῆς τὸ χτυποῦσε χάμω νευρικὰ καὶ ἀπότομα καὶ ὄλο τῆς τὸ κορμὶ σείότανε. Ὡ! πὼς ἐμοιάζε ὄλο τῆς τὸ κορμὶ ὡς πυρωμένο σίδηρο, ὄπου βαριοστενάζουσε τὰ δάκρυα οἱ δυνάμεις τῶν ἀντρῶν καὶ τοῦ κάκου πολεμοῦνε νὰ τοῦ σβήσουνε τὴν πύρα!

(—Ὅχι, ὄχι! δὲν εἶναι ἀγάπη αὐτὴ, δὲν κάνουν ἔτσι οἱ γυναῖκες ποὺ λένε σ' ἀγαπῶ καὶ χαμλώνουσι τὰ μάτια, γιὰτὶ ντρέπονται μὴν τύχει καὶ δεῖ μέσα τους ὁ Ἄγαπημένος τὰ μυστικὰ τῆς σάρκας ποὺ τὴν ὄρα ἐκείνη λαμποκοποῦνε μέσα γιορτοστολισμένα καὶ ἔσθηθα...)

— Βλέπετε, δὲ μιλοῦνε γι' ἀγάπη. Μὴ στενοχωρεῖστε, Χρυσούλα. Δὲ βλέπετε; Δὲ μιλοῦνε γι' ἀγάπη.

— Δὲν ξέρω... δὲν ξέρω... Ἐγὼ φοβοῦμαι... Ἦρθε... Πὼς ἦρθε; Γιατὶ νᾶρθε; Μήτε χαμώγελο